

ZAKRES MATERIAŁÓW:

zakres podstawowy

- **semestr 1**

ZRÓŻNICOWANIE ROZMIESZCZENIA LUDNOŚCI NA ŚWIECIE

- przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności na świecie;
- zróżnicowanie gęstości zaludnienia na wybranych obszarach (**ekumena, subekumena, anekumena**);
- gęstość zaludnienia wybranych regionów i krajów, uwzględniając czynniki wpływające na to zróżnicowanie;
- wpływ dużej koncentracji ludności na jakość życia ludzkiego i stan środowiska geograficznego;
- regiony w których będą następowały w przyszłości procesy koncentracji ludności i wyludniania.

PROCESY DEMOGRAFICZNE NA ŚWIECIE

- zjawisko eksplozji demograficznej i regresu demograficznego,
- czynniki kształtujące liczbę ludności na danym obszarze (**przyrost naturalny, przyrost rzeczywisty**);
- zróżnicowanie wielkości przyrostu naturalnego w powiązaniu ze stopniem rozwoju gospodarczego państw świata;
- fazy rozwoju demograficznego społeczeństw;
- rozwiązania przeciwdziałające negatywnym skutkom eksplozji demograficznej;
- struktura wieku i płci na przykładzie wybranych piramid.

MIGRACJE LUDNOŚCI NA ŚWIECIE

- znajomość terminologii związanej z ruchami migracyjnymi (**m. in. imigracja, emigracja, reemigracja**);
- główne kierunki historycznych i współczesnych migracji na świecie;
- konsekwencje społeczno-gospodarcze migracji;
- największe skupiska Polonii oraz jej działania na rzecz podtrzymywania więzi z ojczyzną;
- przyczyny i skutki wielkich migracji Polaków pod kątem politycznym i gospodarczym;
- działania mogące poprawić warunki życia uchodźców.

PROCESY URBANIZACYJNE NA ŚWIECIE. MEGAMIASTA – SZANSE CZY ZAGROŻENIA?

- znajomość terminologii związanej z procesami urbanizacyjnymi (m. in. **wstępna urbanizacja, suburbanizacja, dezurbanizacja, reurbanizacja, deglomeracja**);
- funkcje miast;
- typy zespołów miejskich i procesy ich powstawania – przykłady;
- przebieg procesów urbanizacyjnych w krajach o różnym stopniu rozwoju;
- zmiany układu przestrzennego miast na przestrzeni dziejów ludzkości;
- pozytywne i negatywne aspekty życia w wielkich miastach;

- regionalne zróżnicowanie poziomu urbanizacji;
- zależność między stopniem rozwoju gospodarczego a wskaźnikiem urbanizacji;
- zjawisko „urbanizacji pozornej” i działania zmierzające do poprawy warunków życia w mega miastach.

ZNACZENIE KULTURY I TRADYCJI W ROZWOJU PAŃSTW ŚWIATA

- kręgi kulturowe na świecie;
- związek między kulturą a zachowaniami społecznymi;
- kultura a dorobek materialny i duchowy społeczeństw;
- możliwości zaakceptowania wzorców wybranych kultur w kulturze Zachodnioeuropejskiej;
- rozwiązanie konfliktów wynikających ze „zderzenia kultur”.

SPOŁECZNO-GOSPODARCZY PODZIAŁ PAŃSTW ŚWIATA. FORMY POMOCY W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

- mierniki rozwoju ekonomicznego państw na świecie według kryterium: gospodarczego, demograficznego i społecznego;
- wskaźnik **HDI** i jego charakterystyka na wybranych przykładach państw na świecie;
- analiza źródeł geograficznych, na podstawie których dokonuje się klasyfikacji krajów pod względem poziomu ich rozwoju;
- podział na bogatą Północ i biedne Południe i zagrożenia wynikające z tego podziału;
- konsekwencje różnic między krajami o różnym poziomie rozwoju;
- działania zmierzające do zmniejszenia dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym państw świata;
- kryzysy w skali globalnej i regionalnej;
- formy pomocy państw i organizacji pozarządowych regionom dotkniętym kryzysem.

GŁÓWNE OBSZARY UPRAW I CHOWU ZWIERZĄT NA ŚWIECIE

- czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze mające wpływ na rozwój rolnictwa;
- klasyfikacja roślin uprawnych;
- rozmieszczenie upraw wybranych gatunków roślin i chowu zwierząt;
- zależność rozmieszczenia roślin uprawnych od ich wymagań klimatyczno-glebowych;
- powiązanie upraw i hodowli zwierząt z rynkiem zbytu;
- zależność wielkości plonów i zbiorów roślin od sposobu gospodarowania, regiony rolnicze na świecie

WYŻYWIENIE LUDNOŚCI NA ŚWIECIE. WSPÓŁCZESNY OBRAZ WSI

- skrajne systemy żywienia na świecie;
- przyczyny stosowania głodowego i obfitego systemu żywienia;
- konsekwencje braku lub nadmiaru różnych substancji odżywczych dla zdrowia i życia człowieka;

- możliwości zmniejszenia dysproporcji w dystrybucji żywności na świecie;
- skuteczność pomocy postaci „ryby” i „wędkę” w rozwiązywaniu problemu głodu na świecie.

Typy wsi w Polsce;

- specyfika osadnictwa wiejskiego wybranych regionów na świecie;
- różne kierunki przekształceń terenów wiejskich;
- zmiany funkcji i fizjonomii wsi w erze globalizacji;
- wpływ przekształceń terenów wiejskich na środowisko przyrodnicze;
- zmiany struktur i procesów demograficznych powiązanych ze zmianami funkcji i fizjonomii wsi.

Wpływ rozwoju rolnictwa na erozję gleby i zjawisko pustynnienia,

- ciąg przyczynowo-skutkowy opisujący zależność intensyfikacji rolnictwa, degradacji gleb i pogłębiania problemu głodu;
- konsekwencje intensyfikacji rolnictwa w wybranych rejonach świata;
- rozwiązania problemu zbyt dużej ingerencji rolnictwa w środowisko przyrodnicze.

GOSPODAROWANIE ZASOBAMI LEŚNYMI

- różne typy gospodarki leśnej w oparciu o wybrane przykłady;
- wpływ rabunkowej gospodarki leśnej na różnorodność gatunkową fauny i flory;
- pozytywne i negatywne aspekty gospodarki leśnej;
- zależności wylesienia i problemów globalnych środowiska geograficznego;
- działania ograniczające proces wylesiania na świecie.

RYBOŁÓWSTWO I MARIKULTURA

- terminy związane z gospodarką morską;
- warunki występowania żywnych wód;
- cechy rabunkowej gospodarki morskiej;
- czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze wpływające na wielkość połowów;
- klasyfikacja państw jako eksporterów ryb na podstawie wielkości połowów na jednego mieszkańca;
- konsekwencje intensywnej eksploatacji zasobów morskich i działania mające na celu zmniejszenie antropopresji na środowisko oceanu światowego.